

VINERI 5 DECEMBRIE 2003 · ANUL LIII NR. 49

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

În așteptarea lui Moș Nicolae

Institutul de Cercetări la 10 ani de la înființare

Icoane de la tabăra din Jaca la expoziția „Icoana din sufletul copilului”

CALENDAR ORTODOX

8 decembrie, luni – Cuv. Patapie și Sofronie, Episcopi ai Ciprului.
9 decembrie, marți – Zămislirea Sfintei Fecioare de către Sfânta Ana; Proorocița Ana.
10 decembrie, miercuri – Sf. Mc. Mina, Ermoghen, Eugraf și Ghemel; Cuv. Toma.
11 decembrie, joi – Cuv. Daniil Stâlpnicul și Luca; Sf. Mc. Vichentie.
12 decembrie, vineri – † Sf. Ierarh Spiridon, făcătorul de minuni; Sf. Ierarh Alexandru.
13 decembrie, sâmbătă – † Sf. Mc. Eustratie, Auxentie, Evghenie, Mardarie, Orest și Lucia (Dezlegare la pește).
14 decembrie, duminică – Sf. Mc. Tirs, Levchie, Calinic, Filimon, Apolonie și Arian. (Dezlegare la pește) Duminica a XXVIII-a după Rusali.

Citatul săptămânii

„În orice cetate, dreptatea este același lucru: anume folosul stăpânirii constituite. Or, cum aceasta are puterea, îi e vădit celui ce judecă bine că pretutindeni, dreptatea este același lucru: folosul celui mai tare.”
Platon (427–347 î. Hr.)

AGENDĂ

8 decembrie

1832 – a apărut la București primul număr din „Buletin – gazetă administrativă”, primul periodic românesc oficial.

1846 – s-a inaugurat noul local al Bibliotecii române din Paris, care va deveni sediul Societății studenților români.

1876 – s-a născut la Ivesți (Galați) scriitoarea Hortensia Papadat-Bengescu.

1921 – s-a născut la Giula Teodor Misaroș, vicar episcopal al Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria.

1997 – a murit la București Marin Sorescu, poet, romancier, dramaturg, eseist.

9 decembrie

1846 – în Sala Mamolo din București a avut loc primul concert al lui Franz Liszt susținut pe meleaguri românești.

10 decembrie

1896 – a murit savantul suedez Alfred Nobel, fondatorul Premiului Nobel.

1934 – s-a născut actrița româncă Leopoldina Bălănuță.

1936 – a murit scriitorul italian Luigi Pirandello, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1934.

11 decembrie

1918 – s-a născut scriitorul rus Aleksandr Soljenițin, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură.

1950 – s-a născut în Slobozia, jud. Ialomița, Mircea Dinescu.

12 decembrie

1864 – Episcopia ortodoxă de la Sibiu a fost ridicată la rangul de mitropolie, având în subordine episcopii de Arad și de Caransebeș; Andrei Șaguna a fost numit mitropolit.

1936 – s-a născut atleta Iolanda Balaș Söter, campioană olimpică la Roma (în 1960) și Tokio, președinte al Federației Române de Atletism din 1990; în 1993 a înființat Fundația Atletismului Românesc.

1983 – a murit actorul Amza Pellea, unul dintre cei mai îndrăgiți actori români, creatorul lui „Nea Mărin”, personajul de sorginte populară ce i-a pus în evidență disponibilitățile artistice pentru comedie.

13 decembrie

1797 – s-a născut poetul german Heinrich Heine.

1919 – s-a născut cântărețul bisericesc Svetozar Unc din Cenadul Unguresc.

14 decembrie

1918 – o delegație formată din episcopii Miron Cristea (viitorul patriarh ortodox) și Iuliu Hossu (greco-catolic) au adus regelui Ferdinand I, la București, „Hotărârea de unire” a Marii Adunări de la Alba Iulia.

1955 – România a devenit membră a ONU.

1962 – a murit Simion Mehedinți, geograf, teoretician al culturii, membru al Academiei Române, întemeietorul geografiei moderne în România.

Mádl Ferenc s-a întâlnit cu președinții
naționalităților

Foto: Etnonet

Luni, la 1 decembrie, președintele republicii, Mádl Ferenc i-a primit la

oficiul lui din Palatul Sándor pe președinții autoguvernărilor pe țară ale

minorităților. Președintele ungar i-a invitat pe reprezentanții de frunte ai naționalităților din Ungaria la o vizită de lucru, pentru a se informa despre situația minorităților, despre problemele cu care se confruntă aceștia și despre rezultatele obținute în acest an. Românii din Ungaria au fost reprezentanți de Traian Cresta, președintele AȚRU. Aceasta a fost prima întâlnire de acest fel a președinților minoritari cu președintele Mádl Ferenc.

- iova -

Cărți românești pentru
Biblioteca din Micherechi

Biblioteca Municipală „Teodor Neș” din Salonta a făcut zilele trecute o donație însemnată de carte românească pentru Biblioteca Comunală din Micherechi. Donația cuprinde di-

ferite albume, dicționare, romane și cărți pentru tineret, care vor putea fi răsfoite cu folos de către școlarii din satul nostru, ne-a informat bibliotecara Maria Iova. L. M.

Activități diverse la Apateu

La Apateu, luna decembrie va fi deosebit de bogată în evenimente. Astfel, în data de 8 decembrie toți elevii din clasele superioare vor vizita Muzeul Bihorului din Berettyóújfalú. Bani pentru această excursie au fost câștigați prin concurs.

Biserica Ortodoxă din Apateu va găzdui în data de 13 decembrie tradiționala întâlnire corală de Crăciun, la care au fost invitați să colinde, alături de Corul Mixt „Armonia” din loc, corul „Pro Musica” din Giula și corul „Viva la Musica” din Chitighaz.

Apatenii vor fi prezenți și la Ziua Minorităților din județul Bihor din data de 18 decembrie. În Muzeul

Déry din Debrețin, echipa de dansuri populare a școlii va evolua cu trei dansuri din Bihor.

În final, în 19 decembrie, la școala generală va avea loc tradiționala serbare a pomului de Crăciun.

I. Kaupert

Abonamente la Foaia românească
pe anul 2004

Stimați abonați, dragi cititori fideli ai revistei noastre,

de la 1 ianuarie 2004, prețul abonamentului poștal al revistei noastre – din motive de majorare a taxelor poștale – va crește. Astfel, un abonament pe un an întreg va costa 3.648 de forinți, pe o jumătate de an – 1.824 de forinți, pe un sfert de an – 912 forinți, iar pe o lună – 304 forinți.

ACȚIUNE!

Redacția noastră are o ofertă specială pentru cei mai fideli abonați, care își vor prelunge abonamentul pe anul viitor în perioada 1–31 decembrie 2003. Atenție! Această posibilitate poate fi luată în considerare doar în caz că abonamentul se face la noi, la sediul redacției (Giula, str. Gh. Doja nr. 8).

Eva Iova red. șef

Foaia românească
poate fi citită
și pe Internet

www.foaia.hu

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Părinții și copiii de la grădinița din Giula se pregătesc împreună pentru sărbătorile de iarnă (Foto: Laura Martin)

Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria la 10 ani de la înființare

13 simpozioane, 48 de volume, 163 de comunicări științifice...

... 42 de colaboratori care au prezentat comunicări științifice, 60 de auditori în medie. Iată rezumatul succint al activității dintr-un deceniu. Aceste date și cifre pot fi completate cu încă altele. De exemplu, în acești ani Institutul a stabilit și întreținut legături cu 11 centre științifice nu numai din România, ci și din Anglia, Austria, Franța, Germania, Grecia, cu care s-a realizat un constructiv schimb de programe de cercetări și publicații. Dintre autorii studiilor, dincolo de membrii Institutului au fost atrași 19 experți din domeniul istoriei, etnografiei, literaturii, lingvisticii din marile centre universitare din România. Ca atare, deceniul de existență s-a dovedit un deceniu de dezvoltare și largire a sferelor de cercetare, prin atragerea tot mai multor colaboratori externi de prestigiu.

Sesiunea științifică recentă, din 29 și 30 noiembrie, de la sediul din Giula al Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria a avut o pondere deosebită, fiind menită să aprecieze activitatea unui mănunchi de cercetători români din Ungaria, secondată de alții, din România, care și-au propus să readucă în circuitul științific valorile spirituale ale românilor de aici. Dar și mai mult. „În cadrul Institutului domină un spirit cultural

și intelectual. Activează aici oameni care prin muncă și devotament doresc să contribuie la autocunoaștere, auto-definire și autorealizare. Sunt conștienți de faptul că noi, ca minoritari, avem și mai mare nevoie de a cunoaște personalități de frunte aparținătoare comunității noastre, pentru a ne păstra și întări identitatea național-culturală” – după definiția dată într-un rezumat semnat de Mihaela Bucin.

Cele două zile au fost bogate atât din punct de vedere al rodului științific – 16 prelegeri, cât și al tematicii – 9 domenii de cercetare. În privința modului de abordare a temelor, auditoriul putea urmări studii, analize, exemplificări, monografii la temă. Iar toate au fost legate printr-un fir discret, abia perceptibil, dar care a călăuzit ascultătorul atent prin mulțimea comunicărilor.

La deschiderea festivă a simpozionului aniversar, directoroarea dr. Maria Berényi a apreciat activitatea depusă, accentuând că nu sărbă-

torirea ca atare e importantă, ci faptul că rezultatele muncii au fost redactate cercurilor de unde ele au pornit, adică comunităților românești de pe aceste meleaguri, bibliotecilor, școlilor, tuturor acelor care se interesează de valorile trecutului și de căile de salvare ale acestora.

„Pe lângă promovarea culturii, cercetătorii și-au trasat, încă de la început, drept scop cercetarea și valorificarea trecutului istoric și cultural ale tradițiilor și ale limbii românilor de pe aceste meleaguri. Dorința lor a fost ca prin cercetările lor să aducă la iveală cât mai multe comori aparținătoare trecutului și culturii proprii. Au depus eforturi ca acestea să fie cunoscute de cât mai mulți cititori. Se știe bine că cercetătorul, creatorul nu beneficiază de un public gata format, care să-l aprecieze, ci el trebuie să-și creeze acest

public cititor. Fiecare epocă își face propria evaluare, plecând de la propriile sale criterii și interese. Acestea fiind trecătoare, cernerea se face în timp. Singur timpul dă certitudine.” Poate aceasta e mărturisirea de credință a Institutului, definit de directoare în prefața volumului omagial.

Căci, la actualul Simpozion, dincolo de numeroasele prelegeri, au fost prezentate și cinci publicații noi: culegerea comunicărilor de la Simpozion XII, un nou număr din „Izvorul” și din „Lumina”, o reeditare a cărții „Sărbătorile calendaristice ale românilor din Ungaria” de Emilia Martin și, în sfârșit, ampla culegere de scrieri consacrate celor zece ani de la înființarea Institutului.

În ultima parte a celor două zile, după toate prelegerile, au urmat discuții. Acestea s-au dovedit consis-

tente, cuprinzând dincolo de aprecieri și elogii, observații constructive, sugestii de perspectivă, din care spicim în ordine cronologică.

Constantin Mălinaș: Animatorul cultural din Oradea a antrenat o mică discuție de specialitate, după care a adus o completare valoroasă legată de sărbătorirea zilei naționale a României. De 1 Decembrie, o delegație din Transcarpatia se pregătise de un pelerinaj spiritual-istoric la Alba-Iulia.

Mircea Opriță: Directorul Institutului Cultural al României de la Budapesta și-a exprimat satisfacția, constatând numărul mare de intelectuali de mare factură, prin care s-a concentrat aici o adevărată elită, dovedită mai ales prin numărul mare de conferențieri cu titluri academice.

(Continuare în pag. a 11-a)

Cornel Sigmirean:
Istoria elitelor românești din Transilvania reflectată în istoriografia postcomunistă

Constantin Mălinaș:
Sărbătorirea bicentenarului Emanuil Gojdu

Grigore Ploșteanu:
Dimitrie Cantemir, o personalitate de renume europeană

Liana Pop:
Predarea limbii române în perspectiva aplicării portofoliului lingvistic european

Maria Marin:
Locul graiurilor românești din Ungaria în structura dialectală a dacoromânei

Stella Nikula:
File din „Codul bunelor maniere” al românilor din Ungaria (Ospitalitatea)

Expoziția unui micherechean la Giula

În după-masa zilei de 27 noiembrie, românii din Giula și din împrejurimi au fost invitați la Oficiul Poștal pentru a participa la deschiderea expoziției lui *Tiberiu Cefan*, artist plastic amator din Micherechi. Și chiar s-au adunat la vernisaj mulți prieteni, cunoscuți și rude de-ale artistului.

Tiberiu Cefan s-a pregătit pentru expoziția de la Giula cu 20 de tablouri noi pe care le-a pictat în timp relativ scurt. El folosește culori mai ales vesele, deschise, dar are și câteva picturi în culori mai închise (de ex. pictura cu titlul „Înainte de furtună”). Aici e caracte-

ristică culoarea neagră, gri, maro și puțin roșu.

Festivitatea de deschidere a expoziției a început cu

o poezie recitată de eleva *Melinda But*, după care s-au rostit câteva cuvinte, prin care a fost prezentat artistul și omul Tiberiu Cefan. După vernisaj, toți cei prezenți au fost invitați la o mică recepție.

Expoziția lui Tiberiu Cefan poate fi vizitată în holul poștei din Giula până în data de 10 decembrie.

Următoarea expoziție, care va fi găzduită de holul poștei din Giula, va fi cea a profesorului român Ioan Ruja, care va expune icoane ortodoxe. Vernisajul acestei expoziții va fi în ziua de 12 decembrie. - e -

Cine reprezintă AȚRU în Curatoriul Televiziunii Maghiare?

Săptămâna trecută, președintele Televiziunii Maghiare *Ragáts Imre* și-a putut păstra mandatul în fruntea celei mai importante medii de serviciu public, mulțumită voturilor membrilor organizațiilor civile și ale reprezentantului autoguvernărilor minorităților. Decizia a surprins opinia publică, deoarece, cu o zi mai devreme, Prezidiul Curatoriului, compus din reprezentanții partidelor parlamentare, a votat în unanimitate

demiterea lui *Ragáts*, pe motivul că acesta a vândut timpul de publicitate al televiziunii de stat, fără acordul Curatoriului. Cei care au urmărit cu o oarecare atenție aceste evenimente, au putut afla că în Curatoriul Televiziunii Maghiare este și un delegat ales de Autoguvernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU). Despre această activitate, AȚRU n-a dat publicității nici o informație. Doar din lista secretariatului Curatoriului

Televiziunii Maghiare s-a putut afla că autoguvernarea românească este reprezentată de o anume *Rudas Valéria*. Persoana necunoscută în rândul membrilor comunității românilor din Ungaria nu vorbește limba română și nici nu se declară româncă. AȚRU are și un reprezentant în Curatoriul Duna TV. Curator la televiziunea cu programe pentru maghiarii de peste hotare este *Traian Cresta*, președintele AȚRU. -ștf-

Subvenții suplimentare pentru biserică și școli

Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice (OMNEU) a decis recent despre subvenții suplimentare asigurate din fondul de intervenție al instituției guvernamentale din Budapesta. Pe această cale se va sprijini cu 8 milioane de forinți continuarea lucrărilor de renovare a Capelei Bisericii Ortodoxe Române din Budapesta. Pentru lucrările de la clădirea din Curtea Gojdu din Budapesta, biserica românească a mai primit pe anul 2003 o subvenție de 5 milioane de forinți din partea Cancelariei guvernului maghiar.

În urma vizitei la Capela a președintelui României *Ion Iliescu*, în luna septembrie 2003, Guvernul de la București a decis despre o subvenție de circa 35 de milioane de forinți.

OMNEU va mai deconta în această ultimă lună a anului 1,35 de milioane de forinți pentru Biserica Ortodoxă Română din Bichișciaba, pentru sprijinirea introducerii încălzirii în lăcașul de cult din reședința județului Bichiș.

În afară de biserici, pri-

mesc subvenții și primăriile care întrețin grădinițe și școli la care se predă și românește. Astfel, pentru Bătănia se asigură 6,35 milioane de forinți, pentru Bedeu 4,14 milioane de forinți, pentru Săcal 3 milioane de forinți, iar pentru Apatu 1,48 milioane de forinți.

Oficiul pentru Minorități a mai dat 100.000 de forinți AȚRU, pentru completarea cheltuielilor elaborării unui studiu și registru cu numele tradiționale de botez la românii din Ungaria. Lucrarea este coordonată de *dr. Ana Borbély*, colaboratoarea Institutului de Lingvistică al Academiei Maghiare.

Conform legilor în vigoare, autoguvernările pe țară ale minorităților vor înainta Ministerului de Interne un registru cu numele de botez tipice pentru comunitatea pe care o reprezintă. În viitor, părinții care doresc să-și boteze copiii cu nume specific pentru etnia din care fac parte, vor putea alege doar din acele nume, pe care le fixează acum reprezentanțele pe țară ale minorităților. -frățean-

Program de Crăciun la Budapesta

Autoconducerile românești din sectoarele III și XI din Budapesta organizează în data de 6 decembrie, sâmbătă, cu începere de la ora 16.00, un program special de Crăciun. În cadrul acestuia, corul „Pro Musica” din Giula va susține un concert de colinde, iar Păstrătorii de Tradiții din Bedeu vor prezenta un spectacol de teatru popular. Manifestarea va avea loc la Casa de cultură din sectorul III, Cartierul Békásmegyer (Budapesta, piața Csobánka nr. 5). După spectacol, publicul va fi invitat la o mică recepție.

Autoguvernarea Românească din Giula ajută elevii români

Autoguvernarea Românească Locală din Giula, recitificând câteva informații

care au apărut greșit în numărul trecut al Foii, informează că va organiza o serbare de Crăciun în data de 19 decembrie, cu începere de la ora 17.00, la Centrul Cultural Român din Giula. Cei cinci consilieri ai reprezentanței giulane au mai decis că vor sprijini prin cadouri festivitatea de Crăciun a elevilor școlii generale românești și liceului N. Bălcescu, care se va organiza pe 16 decembrie, cu începere de la ora 16.00. - va -

Darurile lui Moș Nicolae pentru copiii din Giula

Vineri, la 5 decembrie, Catedrala Sfântul Nicolae din Giula va primi 200 de copii români. Cu prilejul sărbătorii de Moș Nicolae, cei mici vor asista la o scurtă liturghie, ținută de PS Episcop Sofronie, după care

copiii de la grădiniță și cei de la școala generală din Giula vor da un mic spectacol. În final, copiii vor primi cadouri. Manifestarea este organizată de AȚRU, cu sprijinul Episcopiei Ortodoxe Române. I. K.

Se pregătește „Nunta din Micherechi”

Reîntoarsă dintr-un recent turneu la Focșani, Echipa păstrătorilor de tradiții „Gheorghe Nistor” din Micherechi a înaintat dosare de concurs la mai multe fundații și departamente, solicitând sprijin financiar pentru realizarea unor programe noi. Înaintând un dosar la Fondul Cultural Național, echipa a câștigat 400.000 de forinți pentru construirea unei coregrafii noi cu tema nunții din Micherechi. Acest program cu caracter tradițional local va fi instruit de coregrafia *Gheorghe Netea și Patyi Zoltán*, conducătorul artistic al echipei. E. I.

Directoarea din Chitighaz așteaptă decizia Tribunalului Muncii

În cadrul unui proces urgentat, Tribunalul Muncii din Județul Bichiș, cel târziu săptămâna viitoare va lua hotărâre despre cazul directoarei școlii maghiare din Chitighaz. *Dila Istvánne* a fost demisă fără nici o motivare din funcția de director al școlii maghiare, la jumătatea lunii noiembrie. Decizia consiliului local din Chitighaz a stârnit un val de proteste ale părinților și cadrelor didactice.

Spiritele s-au tulburat și mai mult, primind și o tentă de conflict interetnic, după ce, la propunerea primarului *Gheorghe Guiaș*, directoarea școlii românești a fost solicitată să preia provizoriu sarcinile de conducere a școlii ungurești. *Cornelia Mocan Kovacs*, după puțin timp, și-a exprimat în scris refuzul de a sta în fruntea celeilalte școli. În urma demiterii doamnei *Dila Istvánne*, la

24 noiembrie s-a convocat cea de-a doua demonstrație a profesorilor și părinților, iar participanții au înmănat notarului o petiție semnată de 600 de localnici, care cer demisia actualului consiliu local și a primarului. Până la începutul acestei săptămâni, Oficiul de Administrație Publică al Județului Bichiș nu a putut analiza situația de la Chitighaz, pentru că notarul comunei nu a înaintat procesele verbale necesare analizei.

Conform legilor în vigoare, în fruntea unei instituții al cărei conducător a fost demis, nu poate fi numit conducătorul altei instituții. La întrebarea noastră referitoare la decizia Tribunalului, *Dila Istvánne* a spus că în cazul unei decizii favorabile și-ar relua activitatea în fruntea școlii maghiare din Chitighaz.

T. Boca

Renovarea Capelei Ortodoxe Române din Budapesta și soarta pasajului Gojdu

Potrivit unui articol apărut în cotidianul *Népszabadság* (21 noiembrie a.c. – „*Romos, mégis vonzó a Király utca – In ruine, strada Király totuși este atrăgătoare*”) în primăvara anului viitor vor începe lucrările de renovare ale clădirilor aparținătoare pasajului Gojdu. Primăria sectorului VII este la un pas de a se înțelege cu ultimii locatari din clădirile amintite și, astfel, Magyar Ingatlan Kft., proprietarul imobilului va putea începe prima etapă a realizării Aleii Madách, prin renovarea și transformarea curții Gojdu. În cadrul proiectului Gojdu, aici se vor construi locuințe de lux, magazine, restaurante, încăperi cu destinații culturale și o casă de parcare. Valoarea acestei investiții se va ridica până la 12,5 miliarde de forinți, iar după terminarea lucrărilor, la vânzarea locuințelor un metru pătrat va costa 500.000 de forinți.

La începutul lunii noiembrie, după un mic, dar neașteptat accident – căderea unei bucăți a tavanului – a început și renovarea generală a Capelei Ortodoxe Române din Budapesta. Capela, care de altfel se află în vecinătatea pasajului Gojdu, va fi renovată din ajutorul de 5 miliarde de lei, oferit de Guvernul României, precum și dintr-o subvenție de 5 milioane de forinți, primită din partea statului maghiar. Până la terminarea lucrărilor, Sfintele Liturghii se țin în Capela Ortodoxă Greacă a Patriarhiei Ecumenice (sect. V., str. Váci nr. 55., et. I). În fiecare a doua duminică, limba liturgică este cea română, iar în celelalte duminici slujba se face în trei limbi (română, maghiară și greacă). Lucrările de renovare a capelei din strada Holló se vor termina, prevăzător, în primăvara anului viitor, spre sfârșitul lunii aprilie.

– mm –

Scrisoare deschisă

Domnul Guiaș se joacă cu focul

Stimați cititori!

Această scrisoare nu s-a scris dintr-o dată, ci urmărind evenimentele din satul nostru, Chitighaz, mi-am adunat ideile și experiențele despre așa-numita „viață publică” locală. Cititorii „Foi” își mai amintesc, poate, de scrisoarea în legătură cu desființarea unei grădinițe de copii și a unui grup format în majoritate din copilași de naționalitate română, de concedierea conducătoarei și de punerea pe calea șomerilor a unor angajați de acolo. Pe atunci am crezut că se vor termina intrigile nebune ale primarului din sat. Din păcate, am greșit.

La Chitighaz, din nou a izbucnit focul care până acum a jertit sub cenușa de la începutul anilor nouăzeci – prin cazul unei familii de romi –, iar acum din nou se ocupă mass-media cu un șir de evenimente negative de aici, mulțumită primarului și unor consilieri locali. Nu vreau să mă bag în treaba Autogovernării în legătură cu suspendarea directoarei de la școala maghiară. Dar numirea ca director împuternicit, provizoriu, a directoarei școlii românești – care nu a acceptat împuternicirea – creează o situație foarte sensibilă în problema școlarizării românești și ungurești din comună. Măzgălirea cu vopsea roșie a casei directoarei școlii românești e un semnal, un avertisment nu numai pentru directoare, ci și pentru toți locuitorii Chitighazului. În același timp, situația actuală e penibilă, incomodă, atât pentru doamna *Cornelia Mocan Kovacs*, cât și pentru celelalte cadre didactice ale școlii românești, și chiar nedemnă față de românii din Chitighaz.

Domnule Primar!

Dumneavoastră, ca primar al satului și membru în Autogovernarea Minoritară Română din Chitighaz și ca vicepreședinte al Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria aveți o triplă răspundere.

În funcția de conducător al Autogovernării Locale din Chitighaz aveți datoria păstrării democrației locale – poate nu ați învățat din lecția fostului primar micherechean, dr. Gh. Ruja – în acest fel asigurând liniștea chitighăzenilor. **Modul dictatoric de conducere și susținerea permanentă a intimidării, a înfricoșării consătenilor își va aduce plata!**

Ca membru în Autogovernarea Minoritară Românească și ca vicepreședinte al AȚRU trebuie să fiți responsabil, având grijă să nu creați o situație care nu servește conviețuirea armonioasă, echilibrată dintre românii și ungurii chitighăzeni.

Din păcate, așa cum am văzut până acum, lucrurile nu merg în această direcție. Sper că nu vreți să deschideți cutia Pandorei și să dați curs liber urei interetnice. Etniile din satul nostru trăiesc o viață echilibrată, iar familiile maghiare și românești sunt strâns împletite. Asta înseamnă că ceea ce se întâmplă cu directoarea școlii maghiare, cu grădinița sau cu școala românească ne afectează pe toți, români, maghiari, romi – o simțim.

Domnule Petru Sălăjan!

Mă adresez D-voastră în calitate de președinte al Comisiei de Învățământ, trebuind să constat că într-adevăr numai de „Atotputernicul” aveți frică – cum vedem noi aici în sat, acesta este pentru D-voastră primarul Guiaș. Asta constatăm din comportarea în calitate de consilier comunal și din declarații, de ex. în articolul din Foia românească din 21 noiembrie 2003. Nu uitați că nu sunteți numai președintele Autogovernării Românești din Chitighaz, ci și președintele Comisiei de mai sus. Vă rog să lăsați la o parte demagogia și fățarnicia care e nedemnă de o persoană aleasă de conlocuitorii satului nostru. Mai bine ascultați de suflul D-voastră și lăsați să vă conducă de mână Bunul Dumnezeu.

Știu că sunteți în clește: dintr-o parte e primarul local și în alta e vicepreședintele AȚRU, care este tot Guiaș. Până când vreți să jucați în sac cum vă trage hora primarul Chitighazului?!

Stimați Domni Rózsavölgyi și Ardelean!

Mă bucur că D-voastră, chitighăzeni de origine română, ați stat de partea democrației cu un comportament moral și democratic. Trebuie să știți că mulți din sat suntem alături de D-voastră, așa cum ați văzut la 14 și la 23 noiembrie. Să nu dați din mână flacăra democrației locale. Ca români ați dovedit o înaltă ținută morală și adevărat comportament în spirit democratic, și nu în ultimul rând, ca minoritari români.

Vedeți, dragi cititori, cât de încurcată e viața noastră, a tuturor – fie român, maghiar, rom – locuitorilor din Chitighaz, tocmai acum, când intrăm în Uniunea Europeană. Sper că nu vom uita de toate acestea la următoarele alegeri autogovernamentale. Până atunci să le dea Dumnezeu tuturor celor ce luptă pentru democratizarea și normalizarea vieții publice din Chitighaz putere, multă sănătate și succes în lupta lor.

SUPRAVIEȚUITORUL

Sprijinitorul tău personal

Când ți se pare că Dumnezeu s-a îndepărtat de tine

Uneori chiar și creștinii maturi, care L-au urmat mulți ani pe Domnul, trec prin perioade în care Dumnezeu pare a fi departe de ei. În general există trei motive care stau la baza acestui sentiment.

În primul rând, această problemă poate avea o cauză pur fizică. Ceea ce se întâmplă cu noi din punct de vedere fizic poate avea asupra noastră un puternic efect spiritual. Îmbolnăvirea, infecțiile virotice, stresul, prea multe ore de lucru (sau alte circumstanțe fizice) pot afecta starea noastră atât de mult, încât ajungem să credem că suferim din punct de vedere spiritual, deși cauza adevărată este condiția fizică nesănătoasă. Iată de ce, înainte ca Dumnezeu să fi început să lucreze la spiritul deprimat al lui Ilie, El a avut grijă ca aceasta să aibă o perioadă de odihnă și recuperare (vezi 1 Împ. 19).

În al doilea rând, Dumnezeu pare a fi departe de tine pentru că ai comis un

păcat și încă nu te-ai pocăit. Dumnezeu ne-a creat cu un sistem spiritual care, atunci când păcătuim dă naștere sentimentului de vinovăție. Acest gen de vinovăție (opușă falsei vinovății care se poate naște în personalitățile noastre) este metoda lui Dumnezeu de a ne atrage atenția. În această situație singura cale de întoarcere este pocăința. Pocăința, adu-ți aminte, înseamnă mai mult decât o părere de rău; ea înseamnă să-ți pară rău suficient de mult ca să poți pune capăt păcatului. După pocăință, în mod sigur relația noastră cu Dumnezeu va fi restaurată.

Al treilea motiv, și cel mai des înălțat, pentru care avem sentimentul că Dumnezeu s-a îndepărtat de noi se datorează neglijenței noastre de a ne rezerva timp pentru

îmbunătățirea relației noastre cu El. Dacă nu găsim timp de comunicare cu Dumnezeu în mod regulat în rugăciune și nu-i ascultăm vocea prin citirea Cuvântului Lui, ar mai trebui oare să ne surprindă faptul că relația dintre noi și El începe să se deterioreze? Cineva a spus: „Dacă Dumnezeu pare departe – oare cine s-a îndepărtat?” Niciodată Dumnezeu nu se îndepărtează de noi – noi ne îndepărtăm de El.

Tatăl meu și Dumnezeul meu, Îți mulțumesc că mi-ai amintit că relația mea cu Tine nu poate fi tratată superficial, ci menținută în mod constant. Și dacă pocăința este lucrul de care am nevoie, ajută-mă să fac acel pas, și fără întârziere. În numele lui Isus. Amin.

S. Hughes

„Unde mă voi duce departe de Duhul Tău, și unde voi fugi departe de fața Ta? Dacă mă voi sui în cer, Tu ești acolo; dacă mă voi culca în locuința morților, iată-Te și acolo; dacă voi lua aripile zorilor, și mă voi duce să locuiesc la marginea mării, și acolo mâna Ta mă va călăuzi, și dreapta Ta mă va apuca.”

Psalmul 138:7-10

Imnul dragostei în interpretare modernă

„Chiar dacă aș fi un orator excelent, sau dacă, împreună cu Martin Luther King, aș propovădui că „am un vis”, și n-aș avea dragoste, sunt ca un clopot crăpat dintr-un templu dărâmat.

Și chiar dacă aș vedea viitorul ca un futurolog, inginer al viitorului, sau ca un infailibil cercetător de opinie publică, și n-aș avea dragoste, sunt ca o laminată sticlă de răcoritoare, în care dau adolescenții.

Și chiar dacă aș avea credința lui Francisc din Assisi, a lui Martin Luther King și a unei bunicuțe de la țară, și n-aș avea dragoste, sunt ca o căruță de diavol trasă de vânt.

Și chiar dacă aș susține o fundație în mod devotat sau mi-aș da zeciuiala din orice venit, și n-aș avea dragoste, sunt ca un om care dă piatră în loc de pâine și scorpion în loc de pește.

Și chiar dacă aș arde lumânarea la ambele capete, aș munci din zori până noaptea, ani de-a lungul n-aș fi în concediu, și n-aș avea dragoste, sunt ca o ceapă degerată.

Și chiar dacă aș merge pe drumul spre Damasc în fiecare zi, dacă mi-aș citi Biblia până se rupe, și m-aș pregăti pentru moarte cu credință optimistă, cu mireasma bolnavilor și cu merinde sfinte, și n-aș avea dragoste, nu-mi folosește la nimic.

Dragostea este neînsemnată, ca un om so-sind în oraș călare pe măgar.

Dragostea este batjocorită, ca și când îi dau cuiva un fir de trestie și coroane de spini.

Dragostea este naivă, ca și când cineva mijlocește pentru cei ce-l chină.

Dragostea este păcătoasă, ca și când cineva zice „Mi-e sete”.

Dragostea este surprinzătoare, ca și când cineva se adresează blând unei femei îndoliate în grădina din zori.

Dragostea este jucăușă, ca și când cineva își trimite ucenicii în Galileea și ajunge mai repede decât ei.

Dragostea nu este de acord cu liderii, nu trage cu ochiul la autorități, nu insistă la importanța sa, nu se bucură de învrăjbirile partidelor și politicienilor, ci se bucură cu femeia care și-a găsit drahma pierdută.

Dragostea nu se bucură de bogăția cucerită nedrept, ci se bucură cu păsările livezii și cu crinii câmpiei.

Dragostea nu se bucură nici de recordul mondial obținut prin dopante.

Dragostea nu va pieri niciodată. Nu-și va pierde garanția, nu se va prescrie, nu va fi plictisitoare ca ziarul de ieri. Serviciile divine se vor sfârși, bisericile vor înceta, mișcările ecumenice vor avea sfârșit.

Răspunderea fără dragoste este neatentă.

Dreptatea fără dragoste este dură.

Inteligența fără dragoste este îngâmfată.

Prietenia fără dragoste este rece.

Puterea fără dragoste este necruțătoare.

Stăpânirea fără dragoste este zgârcită.

Dărnicia fără dragoste este fățarnică.

Religiozitatea fără dragoste este bigotă.

Credința fără dragoste este habotnică.

Speranța fără dragoste este fanatică.

Viața fără dragoste nu are rost!”

Traducere de Silvia Cioca

SUNTEM CHEMAȚI SĂ MIJLOCIM

Cereri de rugăciune ale lunii decembrie

„Dacă poporul Meu peste care este chemat Numele Meu se va smeri, se va ruga, și va căuta Fața Mea și se va abate de la căile lui rele – îl voi asculta din ceruri, îi voi ierta păcatul, și îi voi tămădui țara”. (2 Cronici 7:14)

Această rubrică este har de la Dumnezeu, o posibilitate, pentru oricine care crede în puterea rugăciunii, în importanța mijlocirii pentru alții și are chemare specială de la Dumnezeu să ajute și în acest fel lucrarea Lui. Mijlocirea ne face să semănăm cel mai mult cu Cristos, care mijlocește veșnic la Tatăl pentru noi, pentru întreaga omenire. Noi, copiii lui Dumnezeu, avem o responsabilitate enormă și ca mijlocitori: Dumnezeu ne va folosi pentru a-și pune în aplicare voia pe pământ. Fiecare credincios este chemat să facă parte din armata de mijlocitori.

Acest spațiu este deschis pentru orice suflet, orice cerere de mijlocire.

Vă îndemnăm deci, în Numele Domnului Isus Cristos, să ne rugăm și să mijlocim precum Isus, exemplul nostru.

Să ne rugăm...

...pentru răvna corului bisericii noastre care prin lucrarea sa are menirea să-L laude pe Domnul Dumnezeu.

...pentru unitatea frățească atât în biserică, cât și pe plan ecumenic, mai ales când comuna noastră mocnește de neînțelegeri.

...pentru sărbătorile de iarnă, ca inimile noastre să fie pătrunsă de așteptarea binecuvântată a Crăciunului, a nașterii Mântuitorului nostru Isus Cristos.

...pentru bolnavii din biserică care au nevoie de mângâiere spirituală și prin vizitele fraților și surorilor.

...pentru lucrarea adunării noastre în mijlocul copiilor din grădinița nr.3 din Chitighaz.

...pentru începerea unui program de evanghelizare în mijlocul romilor din localitatea noastră.

Biserica Baptistă din Chitighaz

Să ne rugăm...

...pentru ca acest final de an să ne găsească într-o stare spirituală după voia lui Dumnezeu, făcându-se în acest sens o analiză serioasă a vieții spirituale.

...pentru ca sărbătoarea nașterii Mântuitorului care se apropie să readucă bucuria Mântuirii în toate casele noastre, chiar și acolo unde diavolul a reușit să fure de moment acest sentiment.

...pentru ca trecerea dintre ani care se apropie să ne ducă gândul la cuvintele

Psalmistului că viața trece iute (Ps.90). Și având în vedere acest lucru, să ne pregătim în modul cel mai urgent pentru întâlnirea cu Dumnezeu

Biserica Penticostală Betel din Micherechi

Să ne rugăm...

... pentru familii, ca grupa cea mai mică care a creat o Dumnezeu să trăiască în pace și în dragoste.

... pentru unitatea bisericilor lui Cristos, ca să se vadă în noi că trăim în dragoste.

... pentru cei bolnavi în suflet și în trup ca Dumnezeu să le dea ușurare și vindecare.

Biserica Penticostală nr. 1. din Micherechi

– Să ne rugăm pentru fratele Teofil Tripo, demersurile viitorul pastor al Bisericii Baptiste din Micherechi, ca mutarea lui și a familiei sale în această localitate să meargă ușor și oficiale să se rezolve cât mai repede.

Un creștin

Sf. Ierarh Nicolae, Arhiepiscopul Mirelor Lichiei

6 decembrie

Mai întâi călugăr îmbunătățit, apoi păstor până la adânci bătrânețe, Sfântului Nicolae i s-a dus vestea nu doar pentru multa lui înțelepciune și milostenie, ci și pentru darul facerii de minuni, de care Dumnezeu l-a învrednicit încă din tinerețe: a potolit furtuna pe mare, i-a izbăvit de sabie pe 3 întemnițați pe nedrept, a vindecat boli și a ridicat din moarte. Cu precădere și-a arătat milostivirea față de copii și de fecioare. Odată aflând că un tată, mânat de sărăcie, voia să-și ia viața și să-și ucidă și cele 3 fiice,

pentru a le cruța de primejdia batjocoririi, bătrânul episcop, furișându-se în bezna nopții, a aruncat pe fereastra acelei case 3 pungi cu galbeni, astfel că fetele, cu zestrea aceea, s-au putut mărita și duce trai cinstit. Tradiția a păstrat îndeosebi imaginea moșului blând și aducător de daruri ocrotitor al fetelor de măritat și al copiilor cuminți. Dar așa cum blândul Iisus, atunci când a văzut pângărit Templul lui Dumnezeu, i-a alungat cu biciul din el pe negustori și pe zarafi, tot așa blândul Nicolae, când a văzut pângărită Sfânta Biserică, se zice că l-a palmuit în plin sinod ecumenic pe ereticul Arie (de unde și tradiția „nuielui Sfântului Nicolae”). La Biserica Sf. Gheorghe Nou din București se află, ca o comoară de mare preț a României creștine, însăși mâna „moșului” împărțitor de daruri și de dreptate. Moaștele sale se află, din 1089, la Bari (Italia).

Sf. Muceniță Filoftea de la Curtea de Argeș

7 decembrie

Filoftea era fată blândă și miloasă, născută în părțile Târnovei, din părinți de neam bulgar. Pierzându-și mama cea bună, Filoftea avea multe de îndurat din partea mamei vitrege, care mereu își asmuțea bărbatul împotriva biete copile. Trimisă zi de zi la câmp, să ducă merinde tatălui ei, fetei îi ieșeau în cale mulțime de oameni sărmani, iar ea nu se îndura să nu-i miluiască, dăruindu-le mai toată mâncarea. Într-o zi, urmărind-o într-ascuns, tatăl o văzu cum împărțea bucatele și, pierzându-și cumpătul, și-a scos barda de la brâu și a aruncat cu ea după fată, răbind-o de moarte. Dar iată că trupul hăcuit prinse a străluci cu lumină mare, iar tatăl și oamenii din jur s-au cutremurat de o asemenea minune. Au încercat s-o ridice de la pământ, dar tru-

pul ei se făcuse greu ca plumbul, încât, nu l-au putut urni. Și rostind ei numele mai multor mănăstiri vestite, ca în fața unui om viu pe care-l întrebi unde voiește să meargă, trupul s-a lăsat ridicat numai atunci când s-a pomenit mănăstirea de la Curtea de Argeș, care avea să și primească în dar moaștele făcătoare de minuni, ce sălășluiesc acolo până în ziua de azi.

Icoane de la tabăra din Jaca la expoziția „Icoana din sufletul copilului”

Vernisajul expoziției de icoane
de la Jaca din 18 iulie 2003

La Palatul Patriarhiei din București a avut loc, vineri, la 28 noiembrie, în prezența Părintelui Patriarh Teoctist și a unor înalți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, vernisajul expoziției Concursei Internațional de Pictură „Icoana din sufletul copilului”, manifestare aflată la cea de a XI-a ediție.

Concursul este destinat copiilor și tinerilor din clasele I-XII de la liceele de artă, colegiile pedagogice și seminariile teologice din țară, fiind deschis, de ase-

menea, și elevilor din comunitățile românești de peste hotare.

În acest an, pentru prima oară, participă la concurs și câteva icoane pictate cu ocazia Taberei de Icoane de la Jaca. La vernisajul expoziției de la Patriarhia din București a luat parte și parohul din Jaca, părintele Cosmin Pop, împreună cu familia sa.

Expoziția „Icoana din sufletul copilului” prezintă peste 300 de icoane, se-

lectate din peste 1.000 câte au participat la concurs. Lansat în anul 1993, Concursul „Icoana din sufletul copilului” și-a propus să cultive în rândul elevilor valorile spiritualității românești ortodoxe.

Lucrările expuse vor fi premiate în cadrul unei festivități din zilele de 19-20 decembrie, când se va organiza serbarea tradițională „Colinda sfântă din sufletul copiilor la Nașterea Domnului”.

- va -

Din biblioteca creștinului

Păcatul cel mai mare

Odată, un călugăr a fost întrebat:

– Părinte, care este cel mai mare păcat ?

– Sinuciderea este, fără îndoială, cel mai groaznic păcat. Nimeni nu are dreptul să își ia viața pe care Dumnezeu, din bunătate, i-a dat-o. Chiar dacă, în viață, ne încercăm mari greutăți sau deznădejdi, Dumnezeu ne-a dat și puterea de a trece peste ele, iar prin rugăciune și căință, toate vor părea mai ușoare.

Luda a fost cel care s-a rupt de Iisus și de învățătura Sa. Treptat, inima lui s-a îndepărtat de Dumnezeu și locul dragostei și al voinței a fost luat de nehibzuință. Încrederea dată de credință a dispărut. Mai întâi, Luda nu a fost de acord cu Iisus, apoi L-a trădat, pentru ca, în final, să își ia viața, ca

semn al ruperii totale de Dumnezeu. Luda nu s-a omorât din deznădejde, ci din ură. Și, de aceea, sinuciderea este cel mai mare păcat.

Inima ta trebuie să trăiască în speranța îndreptării, a mântuirii, nu să fie omorâtă. Nici cel mai păcătos om nu trebuie să cadă pradă deznădejdii, ci să aibă încredere în mila și bunătatea lui Dumnezeu. Prin sinucidere, omul nu scapă de necazuri, ci se condamnă singur la neputință, nemeritându-și astfel mântuirea. A-ți lua

viața nu este eroism, ci lășitate.

Voi l-ați lăuda pe căpitanul care, de teama furtunii, ar vrea să-și scufunde singur corabia, înecând tot ce este pe ea? Furtuni de păcate ne încearcă și pe noi. Să renunțăm la luptă? Să renunțăm la viață? Să încercăm singuri tot ce e mai bun în noi: speranța, iubirea, dorința de viață? În nici un caz. Cu atât mai mare este meritul celui ce reușește în viață, trecând peste obstacole și greutăți!

†

„Cine nu crede că va învia și că va da socoteală, ci gândește că toată ființa sa se mărginește la viața aceasta, aceluia nu-i va păsa prea mult de faptele bune. Credința în Înviere este adevărata mângâiere în suferință, în lupta cu ostenelele și cu greutățile vieții. Nici un om nu trebuie să deznădăduiască.”
(Sfântul Ioan Gură de Aur)

Otilia Cazimir

Uite, vine Moș Crăciun

Prin nămeți, în fapt de seară,
A plecat către oraș
Moș bătrân c-un iepuraș
Înbămat la sănioară.

Drumurile-s troienite,
Noaptea vine, gerul crește...
Cu urechile ciulite
Iepurașul se grăbește.

Uite-o casă colo-n vale,
Cu ferestre luminate.
Moșul s-a oprit din cale
Cu toiagu-n poartă bate:

— Bună seara, bună seara!
Iaca, vin cu sănioara

Și cu daruri proaspete.
Bucuroși de oaspete?

— Bucuroși,
Bucuroși,
Strigă glasuri de copii.
Moșule, de unde vii?
— Iaca, vin din moși-strămoși,
Încărcat cu jucării!

...Noapte rece și albastră.
Ies copiii la fereastră,
Să se uite cum coboară,
Prin troianul uriaș,
Moș-bătrân c-un iepuraș
Înbămat la sănioară...

CONCURS pentru elevi români între 10-14 ani „Școala mea din vis”

Școala generală românească din Micherechi și Redacția săptămânalului „Foaia românească” lansează un concurs literar pentru școlari români între 10-14 ani cu titlul „Școala mea din vis”.

Se așteaptă creații literare (proză sau poezie) în care să fie descrisă școala mult dorită, instituția perfectă. Lucrările pot viza atât școala din viitor, cât și cea din trecut (în caz că vreun concurent crede că școala de pe vremea bunicilor a fost mai frumoasă sau mai interesantă). Vor fi acceptate numai creațiile literare scrise în limba română.

Pot înainta lucrări toți elevii școlilor generale românești din Ungaria, din clasele 5-8.

Termenul de înaintare a creațiilor literare este **12 decembrie 2003**.

Lucrările vor fi apreciate de un juriu alcătuit din profesori și jurnaliști.

Premii:

locul I – cadou în valoare de 10.000 de forinți
locul II – cadou în valoare de 8.000 de forinți
locul III – cadou în valoare de 5.000 de forinți

Cele mai reușite creații literare vor fi publicate în numărul de Crăciun al Foii românești.

Adresa la care trebuie înaintate lucrările: Redacția „Foaia românească”, Giula 5700, Str. Gh. Doja nr. 8.

Pe plic să însemnați: „Școala mea din vis”.

ISTORIA ROMÂNILOR

Călători străini despre români

nit cel mai mare interes a fost păstoritul. El spune că turmele de oi aparțin nobililor cărora, o dată pe an, li se dă socoteală pentru numărul oilor și foloasele obținute; iernarea turmelor se face pe malul Dunării, acolo unde este hrană din belșug în anotimpul zăpezilor; i-au plăcut oamenii de o cinste puțin obișnuită și o simplitate încântătoare. I-a văzut în hainele lor de lână mițoase, mâncând lapte acru, brânzeturi și rar, la sărbători, carne de miel. Fiu de negus-

tor, l-au interesat produsele obținute de păstori: brânzeturi din lapte de oaie și capră, de o varietate deosebită, în formă de roată, frământate în burdufuri de piei de miel sau încinse în coajă de mesteacăn.

Dar, cea mai importantă constatare a călătorului francez era aceea că românii locuiesc din vremuri imemorabile pe văile adânci ale râurilor din acea parte a țării, adică DIN-
T O T -
D E A U -
NA!

În împrejurările războaielor ruso-austro-turce din secolul al XVIII-lea, secretarul ambasadorului regelui Franței (Ludovic al XIV-lea) în Polonia a ajuns să surprindă câteva aspecte de viață din Transilvania. În memoriile lăsate, el arată că țărani care fac să ro-dească pământurile sunt legați de satele lor, nu au posibilitatea de a le părăsi fără știrea și învoirea stăpânilor. Ocupația care i-a stâr-

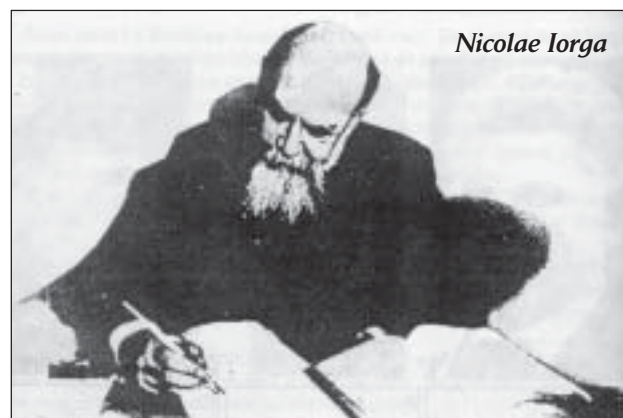

„A trăi înseamnă a lucra”

Nicolae Iorga, prin uluitoarea sa activitate și operă, a intrat în legendă. A fost un copil dotat. Înainte de a păși în prima clasă a școlii primare, citise în original scrieri în limba franceză. În clasa a IV-a de liceu stătea foarte bine cu greaca și latina. Înainte de a împlini 19 ani era numit profesor de liceu.

Universitatea a absolvit-o într-un singur an, trecând toate examenele în mod strălucit, iar la 22 de ani, după numai două luni de studii, a terminat Universitatea din Leipzig. La 23 de ani era profesor la Universitatea din București.

Opera sa, tipărită în multe limbi, a cuprins domenii foarte diverse: istoria românilor și cea otomană, istoria artei, literaturii, armatei, bisericii, comerțului sau învățământului. A compus versuri, a scris piese de teatru, a făcut însemnări de călăto-

Nicolae Iorga

rie, a rostit mii de discursuri și conferințe, în total 1.250 de cărți și 25.000 de articole, încât, pe bună dreptate, te poți întreba cum un creier a putut să conceapă atâtea lucrări și o mână să le scrie?

Deși a stat ore și ore, ani și ani, în biroul său pentru a pune pe hârtie această uriașă operă, Iorga a fost și un pasionat drumeț, străbătând toate meleagurile țării, dar și cele ale Europei, chiar și ale

Americii. A luat parte la multe congrese internaționale, a primit multe titluri științifice ca recunoaștere a meritelor sale în activitatea culturală și științifică mondială.

O viață închinată muncii care a sfârșit trist, Iorga fiind victima unui odios omor săvârșit de legionari în anul 1940. Un sfârșit tragic, care nu a putut șterge imaginea unui om, rămasă la fel și peste timp.

În așteptarea lui Moș Nicolae

Și tații și-au ajutat copiii

La grădinița din strada Galamb din Giula, la data de 1 decembrie s-au făcut deja pregătiri pentru așteptarea lui Moș Nicolae. Co-

pii, împreună cu părinții lor, au făcut diferite decorații pentru sala lor. Între timp cântau, spuneau poezii. Această pregătire se va

face de patru ori până la Crăciun, în fiecare zi de luni, din perioada Adventului.

După cum s-a văzut din toată atmosfera, părinții s-au simțit bine meșterind împreună cu odraslele lor. Între timp, din partea educatoarelor, cu toții au fost ospătați cu ceai și dulciuri.

Directoarea grădiniței *Cornelia Taga Mihăiescu* a explicat de ce se organizează această pregătire: „Aces-te după-mese sunt utile din punct de vedere al educării copiilor, pentru păstrarea tradițiilor, pentru a fi împreună educatoarele, părinții și copiii. Pentru cei mici, aceste ocazii sâdesc sentimente adânci în suflet și vor realiza un fel de imagine, de ce sunt importante aceste sărbători de iarnă.

Chiar și coridorul grădiniței e plin de lumânări, care asigură o atmosferă mai familiară.”

Interesant e că nu numai mamele au venit ci au fost

Copiii le-au căutat și recitat părinților

și mulți tați, fapt de care s-a bucurat chiar și doamna *Mihăiescu*. Toți părinții s-au concentrat asupra sarcinilor, ca prin lucru de

mână, din carton, hârtie, cu creioane colorate să facă decorații cât mai frumoase și interesante.

- laura -

Visul unui tânăr: să devină bucătar

Tânărul *Vasile Martin* e elev la Școala Profesională din Aletea, unde învață meseria de bucătar. Vasile mi-a vorbit despre cum i-a venit ideea ca el să-și aleagă această cale în viață.

– De ce nu ți-ai propus tu, ca ceilalți prieteni ai tăi, ca mai întâi să termini un liceu?

– Când a venit timpul să mă hotărâsc unde voi învăța mai departe, știam că nu vreau să mă înscriu la liceu, ci mai degrabă la o școală profesională. M-am gândit că mai bine să am mai întâi o meserie cu care voi putea să-mi asigur existența, și apoi o să văd ce o să fie mai departe.

– Câți ani mai ai de învățat?

– Mai am încă un an, după care voi primi certificatul de profesionist.

– După aceea ce vrei să faci?

– Vreau să lucrez și între timp să mai învăț doi ani ca să obțin și bacalaureatul.

– Deci, atunci tot ai ajuns la concluzia că e necesar și acest bacalaureat ca să reușești în viață?

– Pe undeva știam că va trebui să fac și acest pas, dar în primul rând vreau să știu

că am o meserie sigură în mână.

– Și atunci, ce va fi mai departe?

– Visul meu cel mare e să devin bucătar pe un vapor transatlantic, care cutreieră toate mările și oceane-

le. Dar părinții mei nu vor acest lucru, pentru că voi fi departe de ei și suntem obișnuiți ca în fiecare zi să fim împreună.

– Învățând de bucătar, ai obișnuit să gătești și acasă?

– Sigur. Îmi place să gă-

tesc orice mâncare, prăjitură. Deseori gătesc ceea ce îmi închipui, ca să văd și mă pun pe treabă.

– Probabil și la școală în-vățați să gătiți.

– Da. Avem o bucătărie foarte bine înzestrată, unde avem posibilitatea să ne încercăm „puterile”, adică cunoștințele noastre. Iar când nu sunt la școală, fac practică la bucătăria grădiniței de copii din Micherechi, unde pot învăța chiar toate lucrurile legate de fel de fel de mâncăruri. Fiindcă aici gătim pentru multă lume, pentru cei mici din grădiniță și pentru școlari, dar și pentru adulți. Deci, am posibilitatea de a învăța cum trebuie gătită mâncarea pentru diferitele generații.

– Totuși de unde a venit ideea să-ți alegi această meserie?

– E greu să alegi o profesie bună. Sunt fel de fel de meserii. Eu m-am gândit la această meserie pentru că de bucătar totdeauna și oriunde va fi nevoie și restaurante și cantine întotdeauna vor exista.

L. M.

Atenție, dragi tineri!

Redacția „Foaia Românească”, având legătură cu psihologul *Németh Lóránd* care lucrează la Ambulatoriul de Droguri din Giula, ne puteți scrie nouă dacă aveți orice întrebare în legătură cu drogurile și specialistul va răspunde în paginile săptămânalului nostru. Bineînțeles, dacă nu vreți să vă scrieți numele, puteți să ne scrieți și anonim.

Important e ca să vorbim cât mai mult despre această temă. Trimiteți întrebările sau chiar întâmplările voastre în legătură cu această temă pe adresa redacției (Giula, str. Gh. Doja nr. 8).

L. M.

„Amintirea Crăciunurilor de altădată”

Târgul de odinioară, prezentat la expoziția de la Muzeul Județean din Bichișciaba

Sub titlul de mai sus se organizează între 1–13 decembrie un șir de programe de copii la Muzeul județean „Munkácsy Mihály” din Bichișciaba. După ce, în vara acestui an, la muzeu a fost amenajată o expoziție de mare amploare, menită să prezinte viața a cinci minorități naționale conclocuitoare în județul Bichiș, programul pentru copii și tineret de acum se leagă organic de aceasta. În zilele publicate,

sub conducerea specialistei Kovács Katalin Csilla copiii vor învăța să confecționeze mici cadouri, atenții, jucării pentru Crăciun. Mai trebuie adăugat: toate acestea vor fi făcute din materiale naturale, chiar tradiționale, din zdrențe și lut, din pănuși și lână, din hârtie și paie. În acest fel, copiii pot cunoaște modul cum se pregăteau odinioară părinții, bunicii, străbunicii, pentru sărbătorile de iarnă. E. I.

Copiii din Apateu la Viflaimul din Budapesta

Apatenii se pregătesc să participe la cea de-a 13-a ediție a Întâlnirii Internaționale de Viflaim de la Budapesta, ce se va desfășura în zilele de 19–21 decembrie. Grupul școlii generale din Apateu a pregătit un program de colinde, precum și

un scurt program prezentând tradiții românești de Crăciun și Anul Nou cum sunt turca, plugușorul și sorcova. Ei vor evolua pe scena din Parcul Milenar, fiind singurii reprezentanți ai tradițiilor românești din Ungaria. I. K.

Darea de seamă a anului la Micherechi

Asociația civilă „Pentru Micherechi” a ținut, în ziua de 22 noiembrie, ședința adunării generale, la care s-a făcut darea de seamă a activității pe anul 2003. Președintele Tiberiu Netea a făcut o prezentare a acțiunilor mai importante din acest an. Raportul a informat astfel despre Ziua Copiilor, Ziua Femeilor, excursia făcută în România, la Alba Iulia, organizarea Balului Românesc și a Festivalului

Castraveților. Acest rezumat al președintelui a fost dezbătut și adoptat de către membrii organizației.

În cadrul adunării generale au fost admiși doi membri noi, astfel a sporit numărul membrilor cu Hajdú Ferenc și Gheorghe Bogyo.

Ședința s-a încheiat cu o masă comună, oferită membrilor Asociației „Pentru Micherechi” la Căminul Cultural.

L. M.

CODUL BUNELOR MANIERE

Corpul, însoțitorul nostru fidel

**Mai mult săpun,
mai puțin parfum**

Obiceiurile noastre pot să se schimbe, manierele noastre pot deveni mai rafinate, personalitatea noastră poate să se dezvolte, dar corpul nostru e un «personaj» care rămâne mereu același. El e o componentă constantă a ființei umane, căreia trebuie să-i dăm multă atenție, punând în valoare ceea ce ne-a dăruit natura. Nimic nu este mai plăcut decât sentimentul că aspectul nostru atrage și reține privirea celorlalți. Întrebata care este secretul frumuseții ei, o mare actriță a răspuns scurt: „Multă apă, mult săpun și nimic altceva.”

Cremele, loțiunile, deodorantele, parfumurile au devenit indispensabile toaletei zilnice, dar ele nu pot înlocui în nici un caz baia și dușul. Lipsa de timp nu este o scuză pentru dinții cariați, pentru mâinile și picioarele neglijate sau pentru un păr lăsat în dezordine. Toate acestea nu sunt legate de o situație financiară privilegiată – oricine invocă acest lucru este de rea-credință. Cel care e de pă-

rere că omul trebuie să fie „natural” și că aspectul exterior nu contează, dovedește cel mult că bunul-simț îi este la fel de străin ca periile de păr, de dinți și de unghii. Pentru fiecare dintre noi, a călători în tramvai lângă o persoană rău miroitoare, lângă un bețiv sau lângă un fumător învederat este insuportabil. Lipsa de respect față de ceilalți atinge însă apogeul atunci când neglijența vestimentară și murdăria se ascund sub parfumuri tari. Apa de toaletă nu le este permisă decât acelor care mai întâi s-au spălat cu grijă!

Viața profesională ne obligă de cele mai multe ori să trăim laolaltă cu alții în birouri, într-o strictă „intimitate”. Înainte de a mânca ceapă sau usturoi, ca și în momentul în care ocolim baia, ar trebui să ne imagi-

năm că vom găsi pe biroul nostru un „dar” anonim compus din bomboane mentolate, o periută și o pastă de dinți sau un săpun alături de un deodorant. Nici cel mai cinic dintre semenii noștri nu ar primi cu plăcere acest „cadou”. Dar poate mă înșel...

Când ajungem acasă

Ne petrecem o bună parte din viață la serviciu, alături de niște oameni străini care n-au nici o vină că noi nu știm un lucru simplu: nu intri în bucătărie – să prăjești ceapă sau pește – cu hainele care, a doua zi, vor transporta mirosul neplăcut la birou.

Ar fi minunat dacă toți ne-am obișnui copiii de mici cu două feluri de îmbrăcăminte – una de casă, alta de oraș. Schimbatul hainelor ar trebui să fie un gest reflex. Când cineva ajunge acasă, primul lucru pe care-l are de făcut este să nu facă nici o mișcare înainte de a se schimba, pentru că apoi... uită.

(Sursa: Aurelia Marinescu, Codul bunelor maniere astăzi, Editura Humanitas, 2002)

Umor englezesc

Doi copii își bălăceau picioarele în mare.

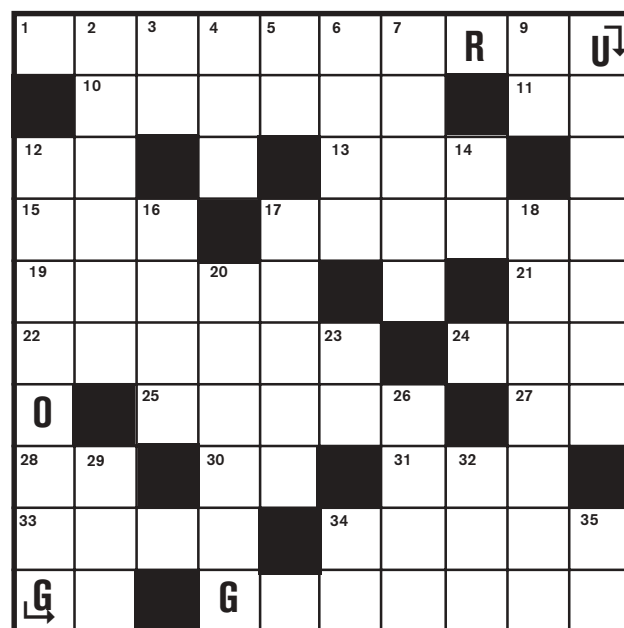
– Aoleu, ce picioare murdare ai! zice Jim.

– Da, dar anul trecut n-am venit la mare, zice Tom.

Horea, Cloșca și Crișan

ORIZONTAL: 1. Numele original al lui Horea (1731–1785), conducătorul răscoale țărănești din Transilvania 10. Erou 11. 12 luni 12. Cetate vestită 13. Sat – încurcat! 15. O bucată de – alcool! 17. Profet, prevestitor 19. Cupru 21. Toc – neterminat! 22. Bărboși 24. Menire 25. Încetarea muncii în semn de protest 27. Salut – copilăresc! 28. Două vocale de la începutul alfabetului 30. Cal – fără coadă! 31. Nu precaut – de tot! 33. Parte a corpului (inv.) 34. Păsări domestice cu pene frumoase.

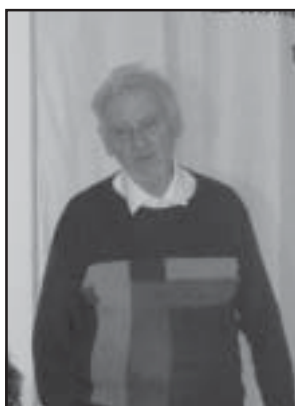
VERTICAL: 2. Vase în care se țineau vinuri în antichitate 3. SeA! 4. Organizație teroristă irlandeză 5. Și lat – și gol! 6. Toți trei – s-au încurcat! 7. Urs mare 9. Sare – pe jumătate. 12. Tovarăș de luptă al lui

Horea, țaran iobag din Cărpiniș (1774–1785) 14. Argint 16. Întins, vast 17. Punea picior după picior 18. Aeroport bucureștean 20. Numele și prenumele celui de-al treilea

conducător de răscoală (1747–1785) 23. Patru – la romani 26. Ocrotesc, păzesc 29. Ă-ă-ă! 32. Salcâm – micherechean! 34. Pute – și nu prea! 35. lute-început. – ah –

13 simpozioane, 48 de volume, 163 de comunicări științifice...

Eugen Glück:
*Contribuții cu privire
la istoria românilor uniți
din nord-estul Ungariei*

Ana Borbély:
*Relația dintre biserică
și menținerea
limbii minoritare*

Elena Rodica Colta:
*Soarta
unor icoane
din Chitighaz*

Elena Csobai:
*Comunitatea românească
din Bedeu și Micherechi pe
baza cercetărilor demografice*

Ana Hoțopan:
*Viața erotică
în comunitatea tradițională
din Micherechi*

(Urmare din pag. a 3-a)

O altă sursă a satisfacției a constituit-o diversitatea sferelor de cercetare, varietatea temelor abordate, atragerea unor specialiști renumiți ai acestor domenii.

Victoria Moldovan: Profesoara universitară din Cluj a tălmăcit mulțumirile și în numele colegilor de la Universitatea Babeș-Bolyai, care urmăresc cu permanentă atenție simpozioanele Institutului, apreciindu-le ca adevărate lecții de patriotism. Iar de fiecare dată, aceste prelegeri dovedesc seriozitate tematică și profunzime în abordare.

Ștefan Frățean: Directorul de la Oficiul pentru Minoritățile Naționale și Etnice s-a declarat în dublă calitate. În primul rând ca membru în Prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, în al doilea rând ca un chitighăzean mândru că s-a născut în satul lui I. I. Ardelean. În

primele două calități a apreciat valoarea acestor sesiuni. În altă ordine de idei, a evidențiat că e meritul Institutului că de pe acum românii din Ungaria își cunosc (și își recunosc) personalitățile. Mai ales prin acest Institut am aflat de Moise Nicoară și de Emanuil Gojdu, de Aurel Suciu și de David Voniga, de Ioșif Ioan Ardelean și de Gheorghe Pomuț. Prin depunerea coroanelor de flori la mormintele lor, prin scrieri biografice, prin plasarea de table memoriale, prin dezvelirea unor busturi sau făurirea amintiri statornice ale acestora.

Grigore Ploștean: Profesorul de la Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș a apreciat, la fel, marea varietate și profesionalismul cu care se întocmesc programele acestor sesiuni științifice. La fel, și profesorul târgu-mureșean a evidențiat însemnătatea evocării unor personalități

de seamă ale românilor din Ungaria ca acte de pietate, dar și drept acte de cultură și culturalizare. În fine, și-a exprimat mulțumirile și satisfacția de a lua parte la sesiune. Se va întoarce, ducând mesajul cercetătorilor de aici – și un vraf de cărți, mult așteptat de colegi.

Alexandru Ghișă: Secretarul întâi al Ambasadei Române de la Budapesta a luat cuvântul atât ca reprezentant al acesteia, cât și în calitate de eminent istoric, adresându-se asistenței prin „stimați colegi”. Transmițând felicitările Ambasadei, și-a exprimat și bucuria personală pentru că a audiat aici prelegeri de înalt profesionalism, dovedind un adevărat multiculturalism. Salutară e colaborarea cu centrele universitare din Budapesta și Seghedin, precum și cu tot mai multe centre științifice românești, prin care Institutul din Ungaria va putea intra în flu-

xul științific din România. În încheiere, în pragul aderării Ungariei la Uniunea Europeană, înaltul oaspete a urât mult succes, empatie și înțelegere reciprocă între cele două țări și popoare.

Maria Marin: Participând pentru a treia oară la simpozion, profesoara universitară din București a mulțumit pentru colaborare, apreciind că de pe-acum aceasta s-a realizat atât pe plan științific, cât și pe plan uman, sufletesc. În pragul Zilei Naționale a României, în așteptarea sfintelor sărbători de Crăciun, distinsa cercetătoare a urât viitor luminos, bogat, plin de realizări.

În încheierea lucrărilor, la rândul ei, și doamna directoare Berényi și-a exprimat mulțumirea: colegilor care au îmbogățit simpozionul cu studiile lor, publicului, care a fost receptiv la acestea, oaspeților, care au adus contribuții suplimentare la reușita sesiunii. Ar mai trebui evidențiată o

idee importantă. Directoarea a accentuat că Institutul nu are un public cititor specific. De-a lungul anilor, înseși cărțile editate și-au făurit o tabără de cititori.

Prin activitatea de cercetare, prin cărțile editate, prin concursuri, expoziții, dezveliri de plăci memoriale, prin anchete și serbări omagiale, Institutul se străduiește, pe de-o parte, să descopere și să păstreze valorile spirituale și materiale ale trecutului, să mențină în imagini și text starea prezentului, iar prin publicarea lor, le păstrează generațiilor următoare. Prin readucerea în circuitul românilor din Ungaria – și mai ales al tineretului studios – a rezultatelor cercetărilor, se conturează de unde au pornit, unde sunt și unde va fi în viitor locul românilor din Ungaria.

Fie ca, în această strădanie, Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria să ne mai ofere multe satisfacții.

E. Illyés

Gheorghe Santău:
*Despre
unificarea
europeană*

Emilia Martin:
*Alimentația tradițională
a românilor
din Ungaria*

Maria Gurzău Czeglédi:
*Hora mortului
la românii
din Aletea*

Gheorghe Petrușan:
*Imaginea ungurului
și românului în romanul
„Ranele națiunii” de Ioșif Vulcan*

Maria Berényi:
*150 de ani de la nașterea
memorandistului Aurel Suciu,
originar din Chitighaz*

Anul Nichita Stănescu – 70

Mi-e urât fără Nichita

El era vărsătorul de aur. Avea darul să viseze albastru și să transmită visul întreg. Spre începuturile lui aprilie, venea întotdeauna la Mogoșoaia, unde locuiam mai mulți colegi, ca să ne sărutăm cu un vișin, pur și simplu pentru asta venea. Într-o noapte de vară, târziu, a sunat la ușa mea și mi-a zis: „Am plecat de la G.” G. era o domnișoară frumoasă ca un adjectiv ornat, să zicem. „Am venit să dorm la voi, iată bagajul meu”!

Avea două geamantane: unul plin cu flori, altul plin cu fructe. Cu Nichita am făcut multe drumuri la Șosea. Am avut fericirea să fac și drumuri prin lume. Mi-amintesc de un popas la Belgrad, în drum spre Veneția. Iar la Veneția, de o întâmplare care l-a uimit pe un barman: atârând de noi cu amândouă trupurile, el de înger, eu mai de diavol, deasupra Canalului Grande, am descoperit o tratoria micuță, ghiftuită și nu prea cu vin Rioja spaniol. Am rămas acolo și peste noapte și încă două zile. Timp în care, Nichita a declarat următorul lucru: „Mergem să ne împrietenim cu un molid”. „Păi, nu prea sunt”... „Nu contează, găsim noi unul”. Am găsit. Și zice: „Și vreau să propun ceva: te rog, foarte mult, tu băjbăi mai bine italiana, să le propui italienilor următorul lucru: să înconjoare țara cu sarmă ghimpată, s-o declare muzeu și să desființeze toate partidele politice”. Italienii m-au ascultat, dar nu m-au luat în seamă. De acolo, am ajuns la Roma. Fac o divagație aici, și urcând pe Capitoliu și văzând statuia lui Marc Aureliu, Nichita s-a întors: „Bătrâne, în ce parte vine România?” Stând prost cu punctele cardinale, „aicea”, am zis eu. S-a întors și a zis: „Mă aștia care tot desenați viermi și croiți viermuși din lemn și alte sticlării, de ce nu veniți voi la Roma să vedeți cum făceau bătrânii statui?” Pe urmă, s-a închinat în fața statuii lui Marc Aureliu, a declarat că este nepotul lui Badea Cârțan și alte năzdrăvanii din astea, culminând în noaptea Paștelui, când regretatul profesor Balaci ne-a dus la Vatican să ascultăm slujba Învierii, cu o înjurătură neoaș ploieșteană. L-a deranjat faptul că vestitul cor al scapetilor de la Vatican cânta, dar cânta pe bandă de magnetofon. Și a zis: „Nu se poate, domnule, am venit la Biserica Sf. Petru ca să-i ascult pe scapetii aștia...? Acasă!” Acasă însemna Academia din România și am făcut drumul la întoarcere pe deasupra mașinilor, în semn de protest la adresa corului scapetilor.

Fănuș Neagu

Leoaică tânără, iubirea

Leoaică tânără, iubirea
mi-a sărit în față.

Mă pândise-n încordare
mai demult
Colții albi mi i-a înfipt în față,
m-a mușcat, leoaica, azi, de față.

Și deodată-n jurul meu, natura
se făcu un cerc, de-a-dura,
când mai larg, când mai aproape,
ca o strângere de ape.
Și privirea-n sus țâșni,
curcubeu tăiat în două,
și auzul o-ntâlni
tocmai lângă ciocârliei.

Mi-am dus mâna la sprânceană,
la tâmplă și la bărbie,
dar mâna nu le mai știe.
Și alunecă-n neștire

pe-un deșert în strălucire
peste care trece-alene
o leoaică arămie
cu mișcările viclene,
încă-o vreme,
și-ncă-o vreme...

Nichita Stănescu
(n. 1933, Ploiești – m. 1983, București)

Cel care va deveni poet reprezentativ al timpului nostru, răsfățat de public și critici, e primul născut al Tatiane și al lui Nicolae Stănescu (singur spune că e născut „dintr-un țaran român venit la oraș și dintr-o rusoaică”). Primește numele celor doi bunici: Nichita și Hristea. Liceul la Ploiești. Filologia la București (1957). Debut la *Tribuna*. Redactor la *Gazeta literară*, *România liberă*, *Luceafărul*. Debut editorial: *Sensul iubirii* (colecția *Luceafărul*, 1960). Premii pentru poezie, dintre care cel mai important este *Premiul Herder* (1975). Viața de boem, mereu ispitit de darurile lumii înconjurătoare, l-a costat scump: se stinge la numai 50 de ani. Lasă un nume legendar și cărți importante în literatura postbelică: *O viziune a sentimentelor*, *Dreptul la timp*, *11 elegii*, *Alfa*, *Oul și sfera*, *Necuvintele*, *Un pământ numit România*.

Împotriva cuvintelor

I
Ah, cuvinte, tristele,
ele curg în ele însele
deși sensul lor este static.

Ce tragedie cuvântul „iubito”!
După litera „I” urmează litera „U”,
după litera „B”, litera „I”,
apoi „T”, apoi „O”...

Și asta-i ca și cum ar trece un timp
între „I” și „O”,
deși „Iubito” nu are timp,
ci este tot și dintr-o dată.
Sau nu: a fost... Sau nu: va fi
sau este pur și simplu.

II
Prima literă a oricărui cuvânt
se află-n trecut, –
ultima literă – de asemeni,
Numai trupul cuvântului
e în prezent.

„Iubito, iubito, iubito...”
Uită-te la mâna mea
pe care o țin împodobită cu un pahar.
Acum e sus,
acum, lângă chipul meu,
acum, pe masă, paharul gol.

„I”, – a fost sus „U”, – lângă chipul meu
„B”, – se află acum pe masă, gol.
Va urma din nou „I”,
lângă chip îl voi ține pe „T”, și
iarăși „O” va sta pe masă, singur și gol...

Iubito, tu,
viața mea despre care
nu pot striga
decât lucruri ale trecutului, –
viața împodobită cu sunete
care-ndată ce sunt
au și fost...

III
Cuvintele – tristele
jumătate Timp – jumătate lucruri,
atât de lucruri încât
nelămuresc timpul,
atât de timp
încât adumbresc lucrurile.
Cuvintele
pești abisali,
numai sub stratul de lucruri există.

Cum le scoți în afară
în timp,
explodează.

Jalnică, tristă explozie –
încât îmi vine să strig:
„iubito”, „iubito”
rămâi înainte-mi, iubito:

lasă-mi cuvintele să se izbească de tine
ca să se-ntoarcă la mine.

Tu ești cerul gurii mele
și dacă
ai să râzi
și-ai să-mi spui că ai chip
și făptură cu brațe,
am să-ți spun: nu-i nimic,
eu nu am nici făptură, nici chip...

IV
Cuvintele – tristele
numai dacă se lovesc de ceva,
numai dacă le apasă ceva
există.

Cuvintele
nu au loc decât în centrul lucrurilor,
numai înconjurare de lucruri.

Numele lucrurilor
nu e niciodată afară.
Și totuși
cuvintele, tristele,
înconjoară câteodată timpul
ca o țevă, apa care curge prin ea.

...ca și cum ar fi lucruri...
oho, ca și cum ar fi lucruri...

V
Iubito, mai bine
ți-aș așeza o ramură în brațe.
(Numai timpul are timp
și nicidecum
nu-și întrerupe creșterea nefinită...)

Cuvintele, lașele,
ele singure seucid pre ele,
numai ele se pot nega
pe ele însele,
numai ele, neliniștilele,
se neagă tot timpul unele pe altele,
seucid
numai înde ele, pentru dreptul
întâiului născut,
tot timpul și tot lucrul,
unele
pe altele.

Niciodată un copac
n-a ucis un copac, –
Niciodată o piatră
n-a depus împotriva pietrei
mărturie,

Numai numele copacului ucide
numele copacului
numai numele pietrei
ucide, depunând mărturie
despre numele pietrei...

Iubito, iubito
pururi fără de nume, iubito.

Poveste lu' Man-Tălharu

(Poveste din Crișana)

Dă cându-i lume lume, multe feluri dă oameni or fost în ie, și cu fire bună, și cu fire re, care după cum l-o lăsat Dumnezo. Da' om ca Man-Tălharu nu s-o pomenit nici pă podu pământului. Iel o fo' unu dintră cii trii dă la casa unui om sărac care, când or fost mai mărișori, i-o dus cu iel pă tăț trii în pădure.

Cum mereu ii pîn pădure, odată pruncu cel mai mare zice:

– Tată, uită on lemn teios, ar fi bun dă roată.

– Bine, – zice tată-so, – tu-i fi rotar bun, pruncu-mne.

Mai mărghând ii oleacă, pruncu mijlocas să oprisără și zisără:

– Tată, uită ce lemn, ar fi bun dă grindei la plug.

– Bine, – zice tată-so, – tu-i fi plugar bun, pruncu-mne.

Nu marsără mult, când pruncu cel mai mic să oprisără și zisără:

– Tată, uită aci o creangă, ce măciucă bună aș pute face din ie!

– Du-te din fața me, – zice tată-so, – din tine on hoț mare s-a aleje numa!

Pruncu, supărat dă voarbele aște, o tăiet creanga și s-o luat la drum cătă mijlocu pădurii. N-o făcut multă cale, când o dat d-on fum gros. S-apropie dă foc, adecă în juru focului doisprăzece hoți. Man, că așe-l nume, le dă bineață. Vătafu îl întreabă că ce umblă iel cu măciuca.

– D-apu, vezi, umblu io cu ce am. Ostașii umblă cu pușca, popa cu cădelnița, voinicii, vezi, cum pot și io, – i-o zis pruncu.

Vătafului i-or plăcut voarbele aște, l-o chemat în ceata lor, i-o dat o furcuță, o lingură și on cuțit, și cu asta să dădusără ii la trai voinicesc.

A doaua zi, în zori dă zi, vătafu l-o trimăs pă unu dintră ii s-aducă ceva merinde. Or măs unu după altu, așe c-o vinit rindu și pă Man, da' iel nu să arăta voios că hortacii lui n-aduc numa câte-on mnel sugător, câte-on berbec, da' o tăcut și-o măs să-ș facă treaba.

În drum văzusără on măcelar c-on bou gras. Man, dint-on tufiș ii aruncasără cuțitu înainte lui, da' măcelaru nu s-o aplecat să arădice. Apoi Man i-o aruncat și lingura, da' măcelaru nici după asta nu s-o aplecat. A triie uară i-o aruncat

în cale și furcuța. „Hm, – zice măcelaru, – ar fi trebuit să le adun pă tăte!” – și cu asta s-o întors napoi. Man, dă colo din tufiș, dăloc ieșisără afară, îi tăieseră coada dă la bou și u-o băgat într-o baltă, s-o suit pă cal și hai(!) cu bouu la hortaci!

Măcelaru, când s-o întors, văzusără coada bouului în baltă, cu gându că băsamă o vrut să beie apă, l-o prins dă coadă, da' rămasără cu coada-n brânci. Așe dară n-o mai avut ce face, s-o pus la drum.

Hortacii lui Man, cum o ajuns ista cu bouu, cum l-or belit, l-or frit și or început să-l mănec. Da' nici n-o gătat bine, când vătafu l-o trimăs după ceva băutură. Man să luasără c-o foale dă berbec după apă. Ajungând la pârâu, Man o-nceput să strije: „Lasă-mă, că te duc la hoți care ț-o furat calu și bouu!” Auzând voabele aște, hortacii s-or luat la fugă, lăsând acolo bouu frit și calu legat dă copac.

„Cu voi nu-i dă stat în pădure, mă duc să-m cot alți hortaci”, s-o hotărît Man. S-o suit pă cal și-o măs căteva zile, până o ajuns într-on orașan, cu care s-o împretenit tare, dă s-or făcut frați dă cruce. Odată orașanu zice:

– Amu om mere la curțile împăratului, ș-on fura din banii țării, astăz oleacă, mănec oleacă, așe c-on ajunje să fim fericiți!

Încă în noapte aciiie să luasără și să dusără la curte împărătească, or făcut ce-or făcut, ș-or ajuns la banii împăratului și s-or încărcat dă bani. Când împăratu ș-o dat sama că ce și cum s-o întâmplat, o zis:

– Aci nu-i poveste d-on hoț, ce-i voarbă dă mai mulți, așe că treabă să-i prindem pă tăț!

În noapte următoare, hoți iară să dusără la curte împăratului și orașanu, băgându-să înainte pă fereastă, o picat într-o bute cu clei. Dimneața, păzitorii or făcut raport la împărat, care le-o poruncit să-l spânzure întră hotare. O auzit asta și Man, apu dăloc ș-o văzut dă treabă: o cumpărat o bute dă rachiu, s-o dus cu ie încătrău o știut că-i hortacu-so, ș-o-nceput a striga să-i ajute cineva să suie căruța pă dâmb. Străjile l-or auzit, or măs să-i ajute. Man le-o dat din rachiu, păzitorii atăta or băut, până

or și adurmit, iară iel ș-o mântuit hortacu.

Văzând împăratu treaba asta, o zis:

– Cine o făcut lucru aista, să viie la curte me, că i-oi face o cinste dă care n-o mai văzut lume.

Da' Man nu s-o dus, ce o măs la locu inde fata dă împărat umbla după apă. U-o așteptat, ș-o cerut olea' dă apă dă le ie. Fata i-o dat, numa că Man u-o luat în brață și hai cu ie! Auzând împăratu și asta, iară o făgădit că la cine i-a aduce fata acasă, i-a da-o dă nevastă, și-ncă și jumătate din împărăție lui. Din gură-n gură și veste asta o ajuns la urechile lui Man și la a fetii, atunci fata o zis:

– D-apu, hai să merem, că tata, fiind împărat, nu ș-a întoarce voarba!

Așe or și făcut. S-or dus acasă, împăratu le-o făcut o nuntă mare, și dă n-or murit și astăz trăiește Man-Tălharu, d-amu ca-mpărat bogat și fericit.

(După povestirea lui Toma Turlea. Vol. „Folclor românesc din Crișana și Banat”)

Aneecdote din vecini

Pă bărtănu Farkas din satu vecin încă și io l-am cunoscut. Dăspră iel să vorbe p-acile vremuri că, în tănărețe lui, ar fi umblat la o fată. Cineva l-o ntrebat:

– D-apu, măi, Ferike, dreptu-i că-n curând îți face nontă?

– Așe, zo, – s-o lăudat ficioru – pă jumătate așe și-i, că io is gata dă nuntă, amu numa lulișca treabă să să-ndrăgostească dă mine, apoi tăte-or fi cum treabă.

Aista-i „însuratu lui Farkas”.

Tata ne poveste că, pă vremuri, on om sărac o furat o uae. Când s-o prins s-o belească, o zis cătă pruncașu lui cel mic:

– Tu te du în uliță, apu dacă te-a-ncreba uarecine că inde-i tată-to, tu numa atăta zi: „Io mi-s mic, nu știu nimic.”

Nu păstă multă vreme o trecut pă lângă ii o neam d-a lor și l-o și-ncrebat, numa așe, din sucă, că:

– Da' tată-to ce face?

Pruncașu dăloc i-o răspuns:

– Io mi-s mic, nu știu nimic, tata belește uae-n pod.

Când Ionuțu lu' Bulbuc o fo' dă clasa-ntie, tată-so l-o dus cu iel la târg la Julia. Preumblându-să ii încoace și-ncolo, odată s-or aflat înainte la o șatră cu păpușeri: on bărbat mic și uscăcios ș-o muere naltă și grasă să-ncrecu cu naște păpuși. Or stat și s-or uitat, apoi tată-so l-ontrebat:

– Da' plăcutu-ș-o păpușerii?

– Plăcut, da. Numa io cred că muere aceie tăte le mănecă din-nante omului, d-aceie-i așe dă grasă.

Să vorbește cum că, mai dă dămalt, s-o mutat în sat la noi on om ș-o muere dă la Salonta. Muere, fiind credincioasă, în tăta dumineca umbla regulat la beseică, da' pă bărbat numa cu chin cu vai îl pute duce cu ie. Într-o duminică dimneața, muere zice cătă om:

– Scoală-te, că dăloc a traje clopotu și s-a-ncepe sclujba.

– Du-te tu, dacă vrei, – s-o apărat bătbatu, – că io ș-acasă poci durmi bine, nu numa în vreme predicii.

Am citit că...

Sămbăta trecută o tăiet și pruncu on porc, adecate am făcut disnotor. Tăț, dă la mic la mare, ne-am sculat din vreme, c-așe-i și suca. Pă când ne-am gătat noi cu tăte ce treabă la una ca asta, și Văsălica lu' Văsălie, henteșu nost, o fost ajunsă, așe că ne-am ptut prinde dă porc. Tăte or măs în regulă. Io, cu nepoți împreună, numa atăta am făcut, că purtam înlontru iasta și ceie, și, dacă-i trăbuie ceva la henteș, noi ne-ngrîjem să le aibă tăte la-ndă-brâncă.

No-amu pîntră aște am avut vreme să ne vorovim și dă disnotoarele dă dămalt, când încă porcii – dacă ni s-o vujit să teiem, – îi pîrjoleam cu paie uscate, nu cu gaz, ca în zilele d-amu. Încă ș-aceie le-am povestit cum tata lor, Nelu, când o fo' încă dă vo cinci-șasă ani, iel într-adevăr o băgat coada porcului pă dă jumătate pîrjolită în cur la porc – ceie ce o fo' suca să li să spună, numa-n glumă, pruncașilor dă vrăsta lui. Nepoți or răs una bună, or mai glumit cu tata lor, da' barem și cu asta o trecut mai iute vreme.

Porcu n-o fo' mic, după cum l-am biciulit și noi și Văsălica, o fost tare aproape dă doauă măji, da' d-aceie am gătat cu iel mai iute dăcât cum am fo' gândită, că pă la mneazăză numa jumerele ne-o mai rămas. Văsălica nici n-o rămas să mănec cu noi, zicând că mai are dă tăiet înc-on grăsun la careva hortac d-a lui, d-a aceie ne-o făgădit că dă cinat a cina la noi, așe cum o sucuit amu mai bine dă doauăzăci dă ani.

O vinit apoi și vreme cinii, d-amu, din păcate, nu ne-am adunat tumna așe

dă mult ca pă vremuri, când d-abde încheper în soba ce mare a pruncilor. Haba, no, să-nștimbă suca, tă' mai pușini fîn laolaltă, ctiar și-ntră neamuri să sînțește înstrăinare...

Bogăt și dăstul că la cină, așe cum ne-o făgădit, o vinit și Văsălica, și-ncă nici numa cu brânca goală: la familie o adus o iagă dă vodcă, iară miie on uișag românesc, spunându-m că „...să ai ce citi și scriie, unchiu-mneul!”

Am cinat, am băut câte-olecuță, da' nu am stat la voarbe pre mult, că și goștii și Văsălică or măs în treaba lor, io iară m-am tras în sobuța me și dăloc m-am și pus la citite. Da' n-o trăbuit pre mult, că dăloc am dat d-o veste – și întărsantă, da' și cam proastă – bunăuară că indeva în Rusie or făcut o întrecere că cine-a pute be mai multă vodcă într-o sară. Câștigătoru o fost on bărbat dă vo 40 dă ani, care trii litere și jumătate o băut, numa că, după ce l-or dus acasă, i-o fo' rău, muere o temat iute doctoru, da' nu l-or putut ajuta: la on jumătate dă ceas ș-o și dat suflatu.

Pă lângă câștigătoru „fericit în Sfântu”, și alți cinci or ajuns la ispită, da' aceie barem or scăpat cu viața. No-amu, zică cine ce-a zice, cel ce-o născocit tătă treaba asta n-o putut fi tăt la minte. Nu așe și Văsălica, că iel băsamă numa d-aceie ne-o adus vodcă rusască să-m deie dă samă dă veste dăspră care iel o gândit s-o scriu... io. I-am împlinit voie.

Vă dorește sănătate cât mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Fotbal

Primăvară europeană fără echipe românești

La 27 noiembrie s-a tăiat accesul în competițiile de primăvară pentru cele două cluburi românești. Cele două formații, Dinamo și Steaua București, au părăsit competiția cu capul sus, fără să aducă rușine mult criticii campionat intern. Echipei Dinamo i-a lipsit numai un singur gol și un sfert de oră ca să schimbe rezultatul dezastruos din tur în fața titratei echipe Spartak Moscova. Iar Steaua s-a bătut de la egal la egal cu Liverpool, chiar și pe Anfield Road.

Dinamo-Spartak
Moscova 3-1

Elevii lui Ioan Andone, după bătaia de 0-4, incasată la Moscova, practic, și-au pierdut toate șansele de calificare. Totuși Claudiu Niculescu și colegii lui s-au jurat înaintea returului că vor încerca să realizeze „imposibilul”, adică să întoarcă un handicap de patru goluri. Antrenorul, care de meserie era fundaș, și nu un oricare apărător, se luptă cu lipsa fotbalistilor de calitate în linia de apărare. Astfel n-a avut altă soluție decât să mizeze pe un joc ultra-ofensiv, ceea ce a și adus rezultate. Cele două formații, parcă și-ar fi schimbat rolurile, față de acum trei săptămâni. Până ce Spartak a arătat un joc lipsit de suflet, dinamoviștii s-au aruncat în atac transfigurați. Dar prima repriză a adus numai un singur gol, însă în partea a doua a jocului s-a produs o atmosferă infernală pentru oaspeții ruși. Două goluri înscrise în 28 de minute și rezultatul este 3-0. Au mai rămas încă 17 minute, în care roș-albii au atacat cu disperare, iar cu cinci minute înainte de final, în urma unei greșeli în apărare, s-a dictat o lovitură de

pedeapsă în favoarea rușilor, iar pentru Dinamo, valorificarea acesteia era egală cu un rămas bun de la Cupa UEFA. Partida s-a terminat cu inferioritatea numerică a gazdelor, pentru că, după golul primit, fundașul Bărcăuan nu s-a mai putut stăpâni pe nervi și, în urma unei intrări dure, a fost penalizat cu cartonaș roșu de arbitrul german Mayer. După fluierul final, stadionul nu s-a golit în câteva minute, cum se întâmplă de obicei în urma unui eșec. Dimpotrivă, cei 3.000 de suporteri ai „câinilor roșii” au mai rămas să-i ovăționeze pe favoriții lor pentru jocul inimos și încercarea realizării „imposibilului”. Deși se știe că mai există minuni în fotbal, de data asta n-a fost seara minunilor. Din păcate, Dinamo degeaba are un joc ofensiv fără pereche în competiția internă, pentru că apărarea precară strică de multe ori ceea ce se construiește în atac. Colac peste pupăză, cel mai bun fundaș de pe șoseaua Ștefan cel Mare, internaționalul Flavius Stoican, și-a finalizat în aceste săptămâni condițiile transferului la campioana Ucrainei, Sahtyor Donețk. În aceste condiții nu este de mirare că an-

trenorul Andone solicită conducerii clubului transferul a cel puțin, trei-patru fundași de prima mână. Dinamo n-a putut repara greșeala comisă în primul tur al etapei a doua, dar a părăsit scena europeană cu capul ridicat, neavând nici un motiv să se rușineze.

Liverpool-Steaua
1-0

De fapt, înaintea returului, microbiștii români sperau numai în calificarea Stelei, care a remizat cu 1-1, pe teren propriu. Deci, avea nevoie să înscrie cel puțin un gol pe Anfield Road, stadionul de peste o sută de ani al formației Liverpool. Partida a început cu atacurile gazdelor, însă în minutul trei, după o lansare punctuală, Claudiu Răducanu a scăpat de fundași și a reluat mingea printr-un voleu, trimițând-o numai cu câteva centimetri pe lângă bara porții adverse. Prima repriză a mai produs câteva modeste ocazii de gol în fața ambelor porți și s-a putut caracteriza ca un joc echilibrat în care steliștii nu s-au speriat deloc de atmosfera creată de cei 40.000 de spectatori englezi. Ba mai mult, în timpul întregului meci s-au auzit deseori și vocile celor câteva sute de suporteri români, prezenți în Anglia. A doua parte a meciului a adus, la fel, un joc echilibrat, dar ineficient în atac. Până la urmă, gazdele au reușit să înscrie prin Kouwel, după o lovitură de colț. Motiv de discuție au stârnit cele întâmplări înainte cu un minut. Pentru că în urma unei neatenții în apărare, chiar pe careul de 16 m al gazdelor, Răducanu a sprintat după un balon pierdut de apărători și a fost împiedicat pe linia de 5 m. Însă fluierul arbitrului a rămas mut și din contraatacul gazdelor, declanșat în urma acestei faze discutabile, s-a născut acel corner valorificat, printr-o lovitură cu capul, de atacantul Kouwel. Momentele fierbinți de la mijlocul reprizei a doua au fost urmate, și

Liverpool-Steaua

pe mai departe, de un joc echilibrat, liderul campionatului românesc reușind să fie un partener de joc egal Liverpool-ului, plin cu vedete. Cu trei minute înainte de final, oaspeții au mai irosit o uriașă șansă de gol, ceea ce a însemnat și pentru Steaua părăsirea competiției internaționale. Astfel cei 300.000 de dolari, duși de patronul clubului Gigi Becali, pe avion, au rămas nedistribuiți pentru calificare. Partida de la Liverpool a dovedit încă o dată că nu exagerează cei ce afirmă că la ora actuală Steaua București dispune de una dintre cele mai bune apărări din Europa. Păcat că tragerea la sorți din acest an n-a favorizat deloc formația antrenată de Victor Pițurcă. În ciuda necalificării, și Steaua a

părăsit competiția europeană cu demnitate. Căci, să nu uităm, ea a pierdut în fața unui adversar plin de vedete ale lumii și înainte de a-și lua rămas bun din Cupa UEFA a reușit să elimine, cu scorul total de 2-1, o altă echipă insulară, Southampton.

Până la urmă, cele două reprezentante ale fotbalului românesc și-au luat rămas bun de scena europeană, fiind lipsite de norocul necesar în fotbalul de astăzi. Poate fi interesant de remarcat că pe banca celor două formații stau doi foști jucători mari. Și, în mod paradoxal, fostul fundaș dinamovist Ioan Andone practică un joc ultra-ofensiv, iar fostul atacant stelist Victor Pițurcă este adeptul apărării-beton.

40.000 de spectatori
la Timișioara

În ultima etapă a Diviziei A, în capitala Banatului au fost prezenți 40.000 de spectatori la partida Poli AEK Timișioara-Petrolul Ploiești. Galeria de suporteri bănățeni, anul trecut a fost aleasă cea mai bună și cea mai sportivă galerie din campionat. Pe Stadionul „Dan Păltinișanu”, de regulă se adună câte 20-25.000 de suporteri, dar în cazul derby-urilor cu echipele bucureștene se umple imensul careu al stadionului. Acum prezența excesivă a fanilor bănățeni se poate datora inaugurării nocturnei, cu ajutorul căreia de acum înainte Poli va putea juca și după apus de soare. Datorită suporterilor timișoreni s-a ridicat considerabil și cifra medie a vizitatorilor Diviziei A. În total etapa a fost văzută de 71.000 de spectatori, ceea ce înseamnă că media pe meci este apropiată cifrei de 10.000. Datele sunt remarcabile, pentru că în general se vorbește despre căderea valorii fotbalului românesc. Se pare că interesul suporterilor nu este afectată de insuccesele înregistrate pe plan internațional.

Dinamo-Spartak Moscova

Foto: Bajtai László

COMUNpICTATE

Eveniment plastic românesc la Budapesta

Selectul Salon Karinty din Budapesta a găzduit expoziția de artă plastică „COMUNpICTATE” organizată de Autogovernarea Românească din sectorul XI al capitalei ungare. Au expus artiștii plastici Ștefan Oroian – pictură, sculptură, Stela Santău – ceramică, Aurelia Nemeș – fotografie, grafică și Adela Kiss – pictură.

Vernisajul expoziției a fost făcut de Ștefan Frățean, director al Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria, membru în prezidiul Uniunii Cultu-

rale a Românilor din Ungaria și Eva Mayer, redactor șef al revistei Barátság. Au fost prezenți: excelența sa Călin Fabian, ambasador al României la Budapesta, Mircea Opriță, director al Institutului Cultural Român, dr. Alexandru Ghișa, consilier al Ambasadei Române, părintele vicar Marius Maghiaru și alți diplomați români acreditați la Budapesta.

Prin cuvântul său de deschidere, Ștefan Frățean a prezentat cu mândrie creatorii plastici originari din localitățile locuite de români

din Ungaria, a arătat importanța creațiilor artistice a tuturor creatorilor care își au rădăcinile, creează opere importante pentru comunitate, iar creațiile lor își au specificul și autenticitatea de neconfundat a românilor autohtoni din Ungaria, a accentuat valoarea de nețagăduit a creațiilor comunității.

Doamna Eva Mayer a spus despre acești plasticieni că ei aparțin nu numai comunității românești dar, în primul rând, Ungariei și Europei, arătând că revista pe care o conduce prezintă permanent valorile culturale ale românilor din Ungaria, încheind cu o prezentare a plasticienilor și a lucrărilor expuse.

Aurelia Nemeș a expus imagini fotografiate de o mare expresie artistică, inspirate din inocența primilor pași, iar grafica prezentată a avut aceeași temă: copilăria.

Stela Santău a îmbinat prin obiectele ceramice prezentate funcționalul cu esteticul formelor deosebite.

Adela Kiss, prin lucrările expuse și prin subtilitatea formelor plastice, ne prezintă o cultură a tabloului, a formelor abstracte și a proporțiilor.

L-am lăsat la sfârșit pe plasticianul Ștefan Oroian, cunoscut și recunoscut prin expozițiile avute nu numai în Ungaria și România, ci și în multe țări vest-europene. „Stilul lui Oroian reprezintă o direcție consfințită de breaslă și de timp, dar modernismul său nu înseamnă o acomodare neapărată la spiritul timpului, ci este asigurat prin pretențiozitatea

artistică, dezvăluită de aceste lucrări”. (Gyarmati Gabriella). Lucrările de pictură și sculptură trimit la un constructivism și la o spațialitate deosebită, iar dimensiunile care se creează fac din arta lui Oroian, așa cum spune criticul Szilágyi András, „o mitologie particulară a imaginii”.

Mihai Felician Cozma,
Budapesta

Lucrări de
Ștefan Oroian

Creații de Ștefan Oroian la Bistrița

O reprezentativă colecție din creațiile artistului plastic român din Ungaria Ștefan Oroian a fost vernisată la 22 noiembrie, la Complexul Muzeal Județean Bistrița-Năsăud. Bine întocmită, expoziția a prezentat o secțiune specifică prin creația plastică a artistului, cuprinzând nu numai picturi, ci și sculpturi în lemn.

„Ștefan Oroian este un artist care trăiește la Giula, dar cu pregătire și calități europene. Este un personaj cu glas limpede și caracteristic în artele plastice contemporane multicolore. Participă la numeroase expoziții maghiare și străine – putem citi prezentarea semnată de Gyarmati Gabriella, de pe reversul invitației.

E. I.

Vaze de Stela Santău

FOAIA
românească
5 DECEMBRIE 2003
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Laura Martin, Rita Pátcaș. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@axelero.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2003: 3 luni 780 forinți; 6 luni 1560 forinți; 1 an 3120 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.